

РЕШЕНИЕ

№ 194

гр. София, 12 октомври 2012 г

ВИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, Първо наказателно отделение, в открито съдебно заседание на четвърти април две хиляди и дванадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: **РУЖЕНА КЕРАНОВА**

ЧЛЕНОВЕ: **НИКОЛАЙ ДЪРМОНСКИ**

КАПКА КОСТОВА

при секретар **Даниела Околийска**

и в присъствие на прокурора **Димитър Генчев,**

изслуша докладваното от съдия **Капка Костова**

касационно дело № **72/2012** година и за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по жалба на подсъдимия Л.П.К., чрез защитниците му - адвокати М.М. от Адвокатска колегия – [населено място] и Д. М. от Адвокатска колегия – [населено място], срещу решение № 165 от 23 ноември 2011 година на Пловдивския апелативен съд, по внохд № 368/2011 година, с което е потвърдена изцяло присъда № 22 от 10 юни 2011 година на Пазарджишкия окръжен съд, постановена по нохд № 11/2011 година по описа на този съд.

Като основания за касационното обжалване в жалбата на подсъдимия К. са заявени допуснати от първоинстанционния съд и неотстранени от въззивния съд съществени нарушения на процесуалните правила в доказателствената дейност на съда (чл. 107, ал. 5 от НПК), осуетили разкриването на обективната истина по делото и взимането на решение по вътрешно убеждение (чл. 13 и чл. 14 от НПК) и довели до неправилно приложение на материалния закон при ангажирането на наказателната отговорност на подсъдимия К.. Твърди се също така, че въззивният съд не е обсъдил задълбочено и в тяхната пълнота изложените в подкрепа на жалбата доводи и като не е посочил по изискуемия от разпоредбата на чл. 339, ал. 2 от НПК начин основанията за отхвърлянето им, не е дал убедителен отговор на възраженията срещу осъждането на подсъдимия К.. Заявено е също, че като е оставил без уважение голяма част от направените от защитата на подсъдимия доказателствени искания, съдът е ограничил неговите процесуални права. Въззивният съдебен акт не съдържа ясна аргументация относно приетите за установени факти и обстоятелства от предмета на доказване по чл. 102 от НПК, доказателствата, въз основа на които това е направено и правните съображения за взетото решение (чл. 305, ал. 3 от НПК). Релевираните нарушения на процесуалните правила са от категорията на съществените, предпоставящи отмяна на атакувания съдебен акт. Така направените възражения ангажират отменителните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК. Основното искане пред ВКС е за отмяна на атакувания съдебен акт и оправдаване на подсъдимия К. по всички повдигнати му обвинения, а алтернативното – за връщане на делото за ново разглеждане от друг съдебен състав.

В съдебно заседание пред касационната инстанция жалбоподателят-подсудим Л. К. участва лично и със защитниците си М. М. и Д. М.. Резервният защитник - адвокат Г. от Адвокатска колегия – [населено място] не участва, редовно призован. Защитата поддържа касационната жалба при ангажираните в нея отменителни основания с доводите в тяхна подкрепа и отправените до съда искания. В пледоариите си по съществото на делото защитниците акцентират върху заявената от тях превратна оценка на доказателствените източници,

поставени в основата на формираните от съда изводи по фактите – показанията на свидетелите С., Б., В., заключенията на „комисионната“ съдебно-медицинска експертиза (КСМЕ) и на Д.-анализите на веществени доказателства, най-вече този на експерт И. в Д. експертиза на веществени доказателства № 08/Д.-191-2/2008 година. Поддържат искането си за отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане с указания за подлежащите на изясняване обстоятелства по делото и необходимите за това доказателства. Представят подробни писмени бележки със съображения и доводи в подкрепа на ангажираните касационни основания. Представителят на Върховната касационна прокуратура изразява становище за неоснователност на касационната жалба и оставяне в сила на атакувания съдебен акт. Намира за адекватен извършения от съда доказателствен анализ и за правилни формираните от него фактически изводи, към които са приложени съответните материално-правни норми.

Частните обвинители и граждански ищци С. Х. Б. и Ф. Г. Б. участват в заседанието пред ВКС лично и с повереника си - адв. Н. от САК, който изразява становище за неоснователност на касационна жалба. Намира за установено по категоричен и несъмнен начин авторството на подсъдимия по отношение на инкриминираните деяния, въз основа на надлежно събрани и оценени доказателства по делото.

В рамките на упражненото право на лична защита, частните обвинители и граждански ищци Ф. и С. Б. заявяват, че по делото са налице множество неизяснени обстоятелства и истината за случая не е установена, поради което искат отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане, което да се проведе при участие на друг адвокат като техен повереник.

В лична защита и в последната си дума подсъдимият К. заявява своята невинност по всички повдигнати му обвинения.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите по чл. 347, ал. 1 от НПК, установи следното: Първоинстанционният съд е осъдил подсъдимия Л. П. К. за пет престъпления, извършени на 28 януари 2006 година, в района на [населено място], при условията на опасен рецидив и му е наложил наказания за тях при условията на чл. 54 от НК, както следва:

- по чл. 152, ал. 3, т. 5 във вр. ал. 1, т. 2 във вр. чл. 29, ал. 1, б. „а“ от НК, по отношение на пострадалата Р. С. Б. - петнадесет години лишаване от свобода;

- по чл. 116, ал. 1, т. 6, предл. 3 и 4, т. 8, предл. 2 и т. 12 във вр. чл. 115 във вр. чл. 29, ал. 1, б. „а“ от НК по отношение на Р. С. Б. - доживотен затвор без право на замяна;

- по чл. 152, ал. 3, т. 5 във вр. ал. 2, т. 1 във вр. ал. 1, т. 2, предл. 1, във вр. чл. 29, ал. 1, б. „а“ от НК по отношение на ненавършилата 18 години пострадала Х. С. Б. - петнадесет години лишаване от свобода;

- по чл. 149, ал. 5, т. 3 във вр. ал. 2, предл. 1 във вр. ал. 1 във вр. чл. 29, ал. 1, б. „а“ от НК по отношение на Х. С. Б. - двадесет години лишаване от свобода и

- по чл. 116, ал. 1, т. 6, предл. 3 и 4, т. 8, предл. 2 и т. 12, предл. 1 и 2 във вр. чл. 115 във вр. чл. 29, ал. 1, б. „а“ от НК по отношение на Х. С. Б. - доживотен затвор без право на замяна.

На основание чл. 23, ал. 1 от НК съдът е определил на подсъдимия К. за петте престъпления едно общо наказание, най-тежкото измежду наложените – доживотен затвор без право на замяна, при първоначален „специален“ режим на изтърпяване в затвор.

Съдът е уважил претенциите на гражданските ищци Ф. и С. Б. за обезщетяване на причинените им от престъпленията по чл. 116 от НК неимуществени вреди за всяка от жертвите, в пълния им размер от по 100 000 (сто хиляди) лева за всеки от двамата и е осъдил подсъдимия К. за заплащането им, заедно със законните последици.

Присъдил е направените по делото разноски и дължими държавни такси, като ги е възложил в тежест на подсъдимия. Извършил е надлежно разпореждане с веществените доказателства по делото.

Срещу присъдата на първоинстанционния съд е подадена въззивна жалба от защитниците на подсъдимия К.. Жалбата съдържа недоволство от така постановената присъда, която е преценена като неправилна, необоснована и явно несправедлива, в резултат на допуснати при разглеждане на делото

нарушения на процесуалните правила, довели до неправилно приложение на материалния закон. Съдържа и искане за нейната отмяна и оправдаване на подсъдимия по всички повдигнати му обвинения.

В производството за проверка на присъдата е постановен атакуваният сега по касационен ред съдебен акт, с който тя е потвърдена изцяло.

Акцентът в тезата на защитата при касационното обжалване е поставен върху начина на формиране от предходните съдебни инстанции на изводите по фактите, в частност – тези за авторството на подсъдимия К. по отношение на инкриминираните деяния и може да бъде обобщен така:

- съдът не е имал основание да кредитира за достоверност показанията на свид. С. и да постави тяхното съдържание в основата на фактическите си изводи относно осъществяването от подсъдимия действия по изнасилването и умъртвяването на жертвите, нещо повече – цялата конструкция на фактическото обвинение е изградена върху тези показания, което е неприемливо;

- съдът не е имал основание да приеме безкритично експертните Д.-анализи и изводи на експерта И., особено тези на изрезките от ноктите на жертвите;

- като е отказал да допусне допълнително експертно изследване за автентичността на тези веществени доказателства, съдът е задълбочил и без това наличното съмнение в правилността на резултатите от тези изследвания;

- по делото не е установена по безспорен начин давността на настъпване на смъртта на жертвите, както и механизмът на причиняване на констатираните травми, довели до летален за двете жертви изход, като съдът не е имал основание да отхвърли заключението на СМЕ № 77/2008 година (експерти Р., К., М., Ф. и П.);

- изводът на съда за опровергано алиби на подсъдимия е резултат от превратна оценка на част от доказателствените източници (показанията на свид. Б., Д., В.) и игнориране на други (показанията на свид. С., очна ставка между Д. и В. от 09. 02. 2011 година, частични обяснения на подсъдимия).

На практика, оспорването на въззивния съдебен акт е свързано изцяло с доказателствената дейност на предходните съдебни инстанции и формираните в резултат на тази дейност изводи по фактите, най-вече тези относно авторството на деянията. Не само поради това, а и защото е известно, че проверката за правилното приложение на закона и справедливостта на наложеното наказание е възможна само при констатации за липса на отменителното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК, т. е. при изводи за надлежно установени по делото факти от кръга на подлежащите на доказване, то тези възражения и доводи в жалбата на подсъдимия следва да бъдат обсъдени преди останалите.

След проверка на присъдата и извършен собствен доказателствен анализ, въззивният съд е възприел изцяло фактите, приети за установени и от първоинстанционния съд, с три изключения, при които е формирал собствени и различни фактически изводи, а именно:

Първо, че подсъдимият К. е осъществил доброволен анален акт с Р. Б., а физическото насилие, вкл. разкъсването на чорапогащник, е станало в по-късен момент и по повод желанието на подсъдимия да осъществи и вагинален акт с момичето (с. 53-54 от решението);

Второ, че травмите по тялото на Р. Б. (извън тези от падането ѝ от автомобила) са причинени от подсъдимия К. чрез поредица от силни юмручни удари, ритници и удари с тъпоръбест предмет с неголяма удържаща повърхност и предмет с ограничена удължена повърхност (но не бухалка) – с. 55 от решението и

Трето, че подсъдимият не е посещавал свид. Б. в дома му в [населено място] на 07. 02. 2006 година (с. 78-80 от решението).

С изключение на последното ново обстоятелство, прието от въззивния съд и действително различно от фактите за действията на подсъдимия на тази дата, както те са отразени на стр. 16 от мотивите на присъдата, по отношение на останалите обстоятелства може да се констатира почти пълна идентичност с приетото от първоинстанционния съд, като различията са по-скоро въпрос на изказ и терминология (с. 8-9 от мотивите).

ВКС намира, че при надлежен задълбочен анализ и всеоткронна оценка на доказателствените източници по делото, въззивният съд би имал основание за значително повече корекции на фактите от направените от него. Няма съмнение, че начинът на структуриране на съдебния акт и последователността на изложението

изцяло са усмотрение на съдебния състав по делото, стига да съдържат изискуемите от закона анализ и оценка на доказателствата, а не просто пресъздаване на тяхното съдържание. Касационната инстанция отчита сериозните доказателствени проблеми по делото, поставени пред съда и в частност пред въззивния съд, като резултат от забавеното разследване в досъдебната фаза на процеса и редица пропуски в първоначалния му етап. Значителният обем на събраните в тази фаза доказателства, приложени по делото, е по-скоро привиден, защото съдържанието на информацията относно главния факт на процеса – извършеното престъпление и участието на подсъдимия в него, е твърде оскъдна. По-голямата част от доказателствата са косвени, а източниците за преките доказателствени факти са производни (напр. показанията на свид. С.). Такъв процес на доказване по принцип не е невъзможен, нито е недопустим от гледна точка на доказателственото ни наказателно право. Той обаче изисква проверка на съдържанието на всеки наличен доказателствен източник чрез всички допустими от закона средства, вкл. и чрез установяване на не толкова значими на пръв поглед и пряко относими факти, както и изключително внимателен и задълбочен доказателствен анализ, за да бъде изведен наистина единствено възможният извод относно главния факт на процеса.

Известно е, че поначало за въззивния съд не съществува задължението да обсъжда всичко онова, което е задължително за мотивите на присъдата, когато приеме фактическите констатации на предходната съдебна инстанция и мотивите на присъдата са достатъчно аналитични и убедителни, за да позволят на страните и на контролните инстанции да проследят начина, по който е формирано вътрешното убеждение на съда. В случая, въззивният съд преобладаващо не е формирал изводи по фактите, различни от тези на първоинстанционния съд, с трите посочени по-горе изключения. Затова и не е било необходимо детайлното изброяване на доказателствените източници и частичното пресъздаване на съдържанието им (както това е направено на стр. 15 – 41 от въззивното решение). Проблемът обаче не е в изброителното им посочване, а в това, че то не е част от онзи доказателствен анализ и оценка, които правната доктрина, законът и съдебната практика очертават като задължение на съда във връзка със съдържанието на съдебния акт (в този смисъл вж. и Ст. П., „Наказателен процес“, изд. 1979г., с. 660 и сл.).

Изводите си по фактите предходните съдебни инстанции са формирали на базата на три основни групи доказателствени източници – резултатите от съдебно-медицинските и Д.-експертните изследвания, гласните доказателствени средства – показанията на свидетелите Б., В., Д., изградили първоначално алиби на подсъдимия за инкриминираната нощ на 27/28. 01. 2006 година, впоследствие опровергано от тях самите, а също и показанията на свид. С., възпроизвеждащи съобщения му от подсъдимия обстоятелства във връзка с деянието, поставени в основата на фактическите изводи за изпълнителните деяния на отделните престъпления още в обстоятелствената част на обвинителния акт. Около тези опорни точки са обсъждани групи обстоятелства, всъщност стоящи встрани от главните факти, като формираните за тях изводи са ползвали или опровергавали една или друга теза – напр. поведението на подсъдимия К. в следващите инкриминираната нощ дни, посещението на роднините в [населено място], разпореждането му с лекия автомобил, напускането на работа, престоя му в [населено място], начина на връщането му в [населено място], извършения от него грабеж в [населено място] и пр.

I. На първо място, в основата на изводите за съпричастност на подсъдимия К. към посегателствата срещу двете момичета, несъмнено са резултатите от извършените многобройни Д.-експертни изследвания, едно от които (Д. експертиза № 08/Д.-191-2 от 25. 11. 2008 година, л. 2, т. 7 от ДП, експерт И.) определя автозомен (индивидуален, уникален) Д.-профил в привнесения чужд биологичен материал в подноктътно съдържимото на изрязаните от трупа на Р. Б. нокти на ръцете, който профил съвпада напълно с профила на подсъдимия К., регистриран в Националната Д. база данни. Обект на изследване в рамките на същата експертиза, под № 2, са и изрязани нокти от лявата и дясната ръка на Х. Б.. Ноктените изрезки и на двете жертви са зацапани с черна материя (печатарско мастило, използвано при снемане на дактилоскопни отпечатъци при първоначалния оглед на мястото на намиране на телата в местността „Грамадите“ на 31. 01. 2006 година – т. 1, л. 4 от сл. д.). Като сравнителен материал са ползвани епителни клетки от устната кухина на Л. К., надлежно взети и съхранени като веществено доказателство по делото.

1. По отношение на обектите на това експертно изследване защитата на подсъдимия К. прави възражения в хода на целия процес, поддържани и пред ВКС, поради което те изискват надлежен отговор. Възраженията касаят основно автентичността на приложените като веществено доказателство по делото изрезки от ноктите на ръцете на двете жертви. Настоящият съдебен състав преценява тези възражения на защитата за неоснователни.

Иззетите и приложени по делото като вещественно доказателство ноктени изрезки са надлежно предявени на страните в хода на първоинстанционното съдебно следствие (протоколно определение в съдебно заседание от 27. 05. 2011 година, л. 630, т. II от нохд № 11/2011 година). С цел съхраняването им и предотвратяване привнасянето на чужд биологичен материал, ноктените изрезки са преупаковани от експерти в НИКК-МВР и за тази дейност са изготвени протокол и фотоалбум (стр. 638-650, т. II от делото). Тези изрезки са били обект на няколко експертни изследвания, а на идентично възражение въззивният съд е дал подробен отговор на стр. 96-99 от решението си. В тази връзка надлежно е обсъдил показанията на свидетелите Г. П. и Н. Я. (санитари, снели изрезките при първоначалния оглед на телата на жертвите, протокол от с. з. от 23. 03. 2011 година, стр. 434, т. II от съдебното дело), отразеното в СМЕ № 14, в СМЕ № 15 и в СМЕ № 22 (т. 4, л. 10, л. 20, л. 94 от ДП), изследователската и заключителна части на посочената вече Д. експертиза № 08/Д.-191-2 от 25. 11. 2008 година, експертиза № 10/Д.-246 (т. 8, л. 116 от ДП, експерт Г.) и доклада на д-р Щ. за изследването на изрезките от ноктите на Х. Б. (т. 9, л. 30 от ДП). Обсъдено е и експертното изследване на екип от д-р С. Х., д-р А. А. и Е. А. (л. 617-620 от първоинстанционното съдебно дело), дефинирано от съда като експертна справка и прието като писмено доказателствено средство по делото (л. 99-100 от решението на въззивния съд). Макар и да не споделя определянето на изследването по този начин (доколкото е налице възлагане от страна на разследващия орган на компетентни и конкретно посочени лица със съответната специалност, научна степен и длъжност, при посочване на обекта и задачата на изследването съгл. чл. 145 от НПК, проведено е възложеното изследване и е съставено писмено заключение), ВКС намира, че от значение в случая е съдържанието на проведеното научно изследване и резултатът от него, както и това, че изследването е било предмет на надлежна оценка от страна на съда. Адекватни на съдържанието са направените изводи за метода на изследване (микроскопски), за характера на констатациите (визуални) и за направената препоръка за провеждане на изследване по метода на Д. профилиране по ирек-хромозомни маркери и по автозомни маркери. Констатацията на експертите за липса на розетъчни забелвания или фрагменти от епидермис по представените им ноктени изрезки не означава нищо друго, освен че няма остатъчни следи от тангенциално одраскване или статично забиване на ноктите в тяло. При тези данни, няма как да бъдат споделени възраженията на защитата на подсъдимия за опровергаване на заявеното от експерта И., че за целите на проведеното от него изследване е отнел материал само от върховата част на ноктените изрезки и на двете жертви (вж. стр. 3, абз. 2 и 3 от експертизата, т. 7 от ДП), тъй като констатациите за наличие на възможен изсушен епител в поднокътните области и наличие на материя, наподобяваща кръв, всъщност потвърждават така заявеното в експертизата на И..

Така че, проследяването на хронологията и съдържанието на посочените източници, отразяващи снемането на изрезките от ръцете на жертвите и извършените впоследствие изследвания, не позволяват съмнение в идентичността на приложените по делото веществени доказателства с първоначално снетите от телата на жертвите. Направените от въззивния съд анализ и изводи от него могат само да бъдат споделени, доколкото съответстват на данните по делото.

2. Не по-малко съществен е въпросът за конкретното съдържание на посочената Д.-експертиза № 08/Д.-191-2/2008 година, чиито констатации и изводи са в основата на изведените факти относно авторството на деянието, а също и доколко те са били предмет на задълбочен анализ сами по себе си и съобразно останалите доказателства по делото.

Преди всичко ВКС счита за необходимо да отбележи, че не намира основание за съмнения в добросъвестността и компетентността на експерта, провел изследването, каквито доводи са наведени в касационната жалба. При разследвания, фокусиращи значително обществено внимание, каквото несъмнено е настоящето, публичното пространство се запълва с множество твърдения и коментари. Оповестяването от страна на експерта на факт, част от неговите изследвания, дори и да се прецени като некоректно към процеса на разследване, не е неприемливо от гледна точка на преценката за неговата (на експерта) компетентност и обективност. Още повече, че в публично заявеното становище на експерта, на което се позовава защитата, той е изразил единствено своята убеденост в достоверността на получените резултати и възможността те да бъдат ползвани като „основно доказателство в съда, нищо повече“. Така че, ВКС споделя изводите на съда в тази насока (стр. 102 от решението), защото счита, че експертът е провел изследванията си и е дал заключенията си в рамките на своята специалност и съобразно своя капацитет, при знание за отговорността си пред закона, професията и морала. Затова съдът е могъл да се позове на резултатите от неговата научна работа и знания, както е и сторил.

Обсъждането на съдържанието на експертните констатации и изводи от съда обаче не е направено с необходимата задълбоченост и аналитичност, а се е ограничило до краткото пресъздаване на съдържанието

им и на основния извод за съвпадане на Д.-профила от подножкото съдържимото при Р. Б. с профила на подсъдимия К. (стр. 48-49 от мотивите на присъдата, стр. 31, 48 от решението). При възприетия по делото подход на доказване - от обективните находки върху двете жертви и резултатите от тяхното експертно изследване да се извеждат фактите за инкриминираните деяния, тази основна експертиза предполага много по-внимателен прочит и оценка, извършена на общо основание по вътрешното убеждение на съда. В случая, не буди съмнение компетентността на експерта в съответната научна област, както и извършването на експертното изследване в рамките на възложената му задача. Несъмнено е също така, че за получаване на надежден резултат е ползван нов подход в рамките на познати техники, предшестван от експериментални тестове с аналогични други обекти. Ясно е също така, че основният проблем при извършване на изследването е произтичал от зацапването на ноктите на двете жертви с туш за снемане на отпечатащи (протокол от с. з. от 15. 02. 2011 година, л. 302 и сл., т. I, също и протокол от с. з. от 16. 05. 2011 година, л. 563 и сл., т. I от съдебното дело). Във връзка със законосъобразността на изследването и надлежността на обектите му - ноктени изрезки от ръцете на двете жертви, въззивният съд е изложил подробни съображения (стр. 96 и сл. от решението), които няма причина да не бъдат споделени, доколкото се опират изцяло на обективни данни по делото, възпроизведени в редица посочени експертни изследвания – СМЕ на веществени доказателства № 22/2006 година, Д. експертиза № 10/Д.-246/2010 година и пр., подробно посочени в съдебния акт. Въпросът за естеството на ползваните за снемане на отпечатащи печатарски мастила и възможността да повлияят експертно Д.-изследване на обектите, е предмет на отделна физико-химическа експертиза (експерти Н., Г. и Ш., л. 473, т. II от съдебното дело). Направеният извод е, че тези мастила не съдържат вещества, които могат да разрушат епителни клетки. При така направените констатации за съответствие на експертното изследване на закона, за компетентност на експерта, за липса на предубеденост, за ползвани съвременни научни методи, за извършени всички необходими проверки и редица съпътстващи дейности, съдът е оценил експертното заключение като пълно, ясно и обосновано и го приел безусловно.

Независимо от всичко изложено обаче, ВКС намира, че дори и при тази оценка на конкретното и основно експертно заключение, експертните Д.-изследвания като цяло са оставили съмнения, които не са отстранени и това се дължи на липсата на съвкупен анализ на техните констатации и изводи. В основата на този непрецизен и неубедителен анализ вероятно е обстоятелството, че това е несвойствена за съда дейност, доколкото тя е от областта на науката, преди да е от областта на правото. Тези съмнения се пораждат от следното:

3. От съществено значение и като част от усилията за установяване на обективната истина по делото, е анализът на отразените в експертизата констатации съобразно с изводите в Доклада и Експертизата на проф. д-р Щ. от Института по съдебна медицина при Медицинския университет – [населено място], А. (т. 9, л. 9, л. 30 от ДП, защитена в с. з. на 16. 05. 2011 година, с. 561 и сл., т. II от съдебното дело). И това е така не само защото изследването в Института има за обект същите веществени следи като основната експертиза на веществени доказателства № 08/Д.-191-2 от 25. 11. 2008 година на експерта И. (изрезките от ноктите на Х. Б.), но и с оглед отстраняване на всяко възможно съмнение относно достигнатите крайни резултати и направени изводи. В хода на делото многократно са правени възражения по отношение именно на последната експертиза – както за автентичността на обектите на изследване, така и относно крайните изводи, при това винаги съотнесени към резултатите от изследването в Лабораторията в [населено място]. Изследването в тази лаборатория е проведено от м. ноември 2008 година (когато са получени обектите за изследване) до 04. 02. 2009 година (когато е изготвена „Експертиза за изследвания на следи от Д.“), т. е. работата е извършвана почти паралелно с експертизата в НИКК - МВР. Следва да се отбележи, че двете експертизи са имали поставена една и съща задача и са ползвали едни и същи маркерни системи за анализ. Различното в метода на изследване е само в това, че експертите в А. са свалили следи чрез обтриване от всеки нокът поотделно, без да смесват сваления материал. Затова и крайното експертно становище съдържа констатациите на експертите за находките в следата във всеки нокът поотделно. В лабораторията на НИКК са подхождали към снемането на следите от ноктите по друг начин – иззет е минимално количество материал чрез изстъргване и отделяне от върховата част и пространството непосредствено зад нея, като част от извлечите са разделени първоначално в две проби, впоследствие обединени в една проба (стр. 3, т. 5 от експертизата, описание на обекти № 1 и № 2).

ВКС отразява тези детайли не за да утежни изложението, а единствено поради някои различия в резултатите и направените изводи в двете експертни изследвания. Посочените различни подходи при снемане на веществени следи в едната и в другата лаборатории биха могли да имат отношение към тези различни резултати или да нямат – това не е извод, който съдът да може да направи, без експертна помощ от

специалисти, каквато обаче по делото не е потърсена. И двете експертизи съобщават за наличие на смес от Д.-профили в поднокътния биологичен материал от Х. Б., единият от които несъмнено произхожда от жертвата. И двете експертизи не са определили автозомен Д. профил на привнесения биологичен материал, който несъмнено е мъжки поради наличие на игрек-хромозома в него. Изследванията по игрек-хромозомната система в двете лаборатории обаче показва някои различия в резултатите, изразяващи се в следното: експерт И. съобщава за получен достоверен и пълен игрек-хромозомен профил на едно лице от мъжки пол (стр. 5, абз. 4 от изследването), докато д-р Щ. не успява да получи достоверни и възпроизводими резултати от игрек-хромозомния анализ и не съобщава за наблюдаван профил, а само за много ниски, недостоверни и невъзпроизводими сигнали в същите изследвани локуси (маркери). В три от изследваните нокти (посочени в експертизата), той съобщава за „смесена игрек-хромозомна следа“, което може би предполага тя да е от повече от едно лице от мъжки пол (стр. 12 от превода на експертизата, л. 32, т. 9 от ДП), докато експерт И. съобщава за профил на едно лице от мъжки пол.

4. Като част от анализа на експертното изследване следва да се отрази и изводът на предходните съдебни инстанции за съвпадане на игрек-профила на подсъдимия К. с намерения такъв във взетата вагинална проба от Х. Б. (експертиза № 29/2006 година, т. 4, л. 35-39 от ДП, експерт И.). Изводът е отразен в рамките на анализа на показанията на свид. С. с оглед тяхното потвърждаване или отхвърляне. Съдилищата обаче са подхождали некоректно към констатацията на експертизата и са я отразили неправилно. От тази констатация съвсем не следва еднозначно, че „...По отношение на вагиналната натривка на Х. Б.има привнесен биологичен материал, произхождащ от Л. К.“ (стр. 53 от решението на въззивния съд). Такъв извод в експертизата не е направен, а е констатирано единствено съвпадане на игрек-профила, т. е. идентичност на игрек-хромозомата в поднокътното съдържимото при Р. Б. с определения преди (през 2006 година) игрек-хромозомен профил във вагиналната проба на Х. Б., „... като това съвпадение, макар и да не се оценява статистически, е допълнително силно доказателство за идентичност.“ (стр. 7, т. 3 от експертизата). В тази връзка следва да се отбележи, че игрек-профилът е родов генетичен профил и не се именува като идентификационен профил, резултат е на различна технология на изследване и от този вид генетичен профил не се създават бази данни именно поради невъзможността за персонално идентифициране чрез него.

След това, неясно защо, съдът се е опитал да формира собствени изводи от областта на науката относно привнесения биологичен материал във вагиналната проба на Х. и наличие на съвпадение на два от локусите (маркерите) с такива в поднокътното съдържимото при Р. и с два от маркерите на игрек-профила на подсъдимия К.. Така, въззивният съд е обсъдил тези два локуса (DYS389 II и DYS437), сравнил ги е и е приел, че те най-вероятно произхождат от второ лице от мъжки пол, като се съдържат и в следата под ноктите на Р. Б. и се установяват и в игрек-профила на подсъдимия К. (стр. 103 от решението). Дори и да е точно извършена, тази дейност е изцяло извън компетентността на съда. Освен това, тя не е обвързана с конкретен извод, каквото всъщност е предназначението на една експертна констатация.

Извън анализа на съда (обвързан с преценка на достоверността на показанията на свид. С.), е останал Докладът на Службата по съдебна медицина на Великобритания (експерти Б. и Н., т. 9, л. 74 и сл. от ДП), резултат от изпълнение на молба за правна помощ на българските власти. Докладът само е описан като част от доказателствената съвкупност и заключението му е обобщено пресъздадено на стр. 39 от решението, вкл. констатациите за невъзможност да се получи Д.-профил от предоставените за изследване седем обекта, в т. ч. и вагинална проба от Х. Б.. Действително, изследването на този обект е дало негативен резултат, т. е. не са били идентифицирани никакви мъжки клетки и не е било възможно изготвяне на Д.-профил. При тези данни от двете експертни изследвания, посоченият по-горе собствен извод на съда може да се определи най-малкото като ненаучен.

5. Аналогични въпроси относно научните методи и постигнатите резултати поставят в процеса и други две експертни изследвания – СМЕ на веществени доказателства № 29а/2006 година (т. 4, л. 47-50 от ДП, експерт И.) и Доклад на Б. Ш. от 25. 04. 2006 година – експерт в Лабораторията на Ф. в К. – В., САЩ, резултатите от чиито изследвания са възпроизведени в СМЕ на веществени доказателства № 29б/2006 година (експерт Т. – НИКК – МВР, т. 4, л. 53-54 от ДП). И двете експертни изследвания имат за обекти анализи проби от двете жертви, взети при първоначалния оглед и изследване на телата, но в лабораторията в САЩ е изпратена проба само от Р. Б.. За разлика от първото експертно изследване, което не установява допълнителни достоверни алели, вкл. при пол определящата система за „мъжкия“ игрек-алел, проведеният тест за наличие на сперма в рамките на второто изследване, показва положителен резултат. Въпреки това Д.-профил не е могъл да бъде определен.

б. Съвсем не на последно по значение място следва да се отрази, че изцяло извън вниманието на съда е останала особено съществена констатация на експерт И. (стр. 6, абз. 3 от експертиза № 08/Д.-191-2 от 25. 11. 2008 година), че „... най-вероятно под ноктите на Р. Б. има биологичен материал и от неизвестното лице, чийто клетъчен материал е установен в подноктно съдържимото от ноктите на Х. Б., като не се изключва и възможността да има такъв и от трето лице.”. Това може да означава само, че двете жертви са извършвали приживе активни действия (най-вероятно на самозащита) по отношение на едно и също лице, чийто биологичен материал е попаднал под ноктите и на двете сестри. А това от своя страна означава, че няма как фактите и тяхната последователност да са се случили по начина, приет от двете предходни съдебни инстанции, а именно: подсъдимият разделил двете сестри още в самото начало, извършил действията на насилие и умъртвяване на Р. и след като тя починала, той взел решение за умъртвяване и на Х. и се върнал на мястото, където я оставил (стр. 9 от мотивите на присъдата, стр. 7 от решението на въззивния съд). Към този момент вече Р. не би могла да извършва каквито и да било активни действия и няма как под ноктите ѝ да е попаднал биологичен материал от другото неизвестно лице, упражнило някакви действия по отношение на Х.. Ако съдилищата бяха констатирани и обсъдили тези обективни находки на експертизата, вероятно биха стигнали (или не) до други фактически изводи относно обстановката на извършване на престъпленията. Най-малкото, биха потърсили възможно обяснение на този експертен извод при съобразяване и на други обективни обстоятелства, приети по делото, като напр. състоянието, в което е заварена Х., намерените в чорапките ѝ укрити пръстенчета (които са обсъдени единствено във връзка с отхвърлената версия за причиняване на травмите на жертвите като резултат от пътно-транспортно произшествие) и т.н.

Касационната инстанция е убедена, че така констатираните и описани различия в експертните изследвания и изводи имат своето научно обяснение, което обаче е недостижимо за неспециалист. Тези различия не са отстранени и от въззивния съд, който не е констатирал повечето от тях, а по отношение на други се е заел сам с несвойствената за съда задача да постигне решение, както бе описано по-горе. Такова решение обаче е непостижимо за съдебен акт, защото е въпрос на науката да даде отговор кое е правилно и кое не, доколкото са постигнати различни научни резултати като последица на една изцяло научна дейност. Може би и затова отговорът на съда не е убедителен. Вместо да се заеме сам с това, съдът е следвало да предостави възможност на самите учени да преодолеят различията, а дори и те да останат, съдът ще е потърсил всички законни способности за постигане на обективната истина в процеса. Действащият процесуален закон не създава пречка за назначаване на непредвидени изрично в него експертизи - т. нар. „арбитражни”, когато дори и след заключението на експерта/ите, остава съмнение по поставените му въпроси, въпреки че заключението е пълно, ясно и обосновано. Впрочем, точно така са подхождали разследващите органи по делото по отношение на съдебно-медицинските експертизи за произхода и механизма на причинените на жертвите увреждания, като са назначили седморна СМЕ, която са нарекли „комисионна” (л. 3 - 18, т. 10 от ДП). Експертите в нея са съобразили данните от СМЕ № 14/2006 година, от СМЕ № 15/2006 година, от СМЕ № 77/2008 година и са отговорили на поставените им въпроси, решени по различен начин в тези експертизи. Така науката сама е решила въпроса кое в нейните (на науката) изводи е правилно и кое – не. Заключенията на КСМЕ са поставени в основата на формираните изводи по фактите и по правото, което впоследствие е сторил и съдът, като по този начин са били отстранени всички налични съмнения по важни за изхода на делото въпроси. Неясно защо разследващите органи не са направили това и по отношение на Д. експертизите, чийто резултати са в основата на фактическите изводи за инкриминираните деяния и техния автор. Подобен подход е приет не само за допустим, но дори задължителен и от съдебната практика (вж. р. № 25/28. 07. 2000 година на ВКС, I н. о., р. № 531/21. 12. 2009 година на ВКС, III н. о. и др.).

II. Тук е мястото да се коментира и възражението на защитата на подсъдимия при касационното обжалване относно дадената от съда оценка на заключението на петорната СМЕ № 77/2008 година (л. 55, т. 10 от ДП, експерти Р., К., М., Ф. и П.). Подробните си съображения по повод експертното заключение въззивният съд е изложил на стр. 63-69 от решението си. ВКС не намира основание да не приеме изцяло тези съображения като съответни на данните по делото и на закона, като акцентира върху следното:

Експертното заключение всъщност е на трима от експертите в петорната експертиза, а останалите двама експерти (Ф. и П.) са останали на особено мнение относно крайните изводи за причиняване на травматичните увреждания на двете жертви в резултат на пътно-транспортно произшествие (ПТП).

Твърдението в писмените бележки на защитата за цялостно отхвърляне на констатациите и заключението на експертизата не кореспондира с данните по делото и със съдържанието на атакувания съдебен акт. Не е такова и съдържанието на особените мнения на двамата експерти, приложени към експертизата. След задълбочено обсъждане съобразно и други доказателствени източници и експертни заключения (СМЕ № 29/2006 година, СМЕ № 29а/2006 година, Д. експертиза № 08/Д.-191-2/2008 година, КСМЕ/2009 година, СМЕ

№ 14/2006 година и СМЕ № 15/2006 година, констатации от огледа на местопроизшествието и на телата на жертвите, СМЕ на веществени доказателства – експерт С.), съдът е направил адекватна и обоснована оценка за опровергани изводи на въпросната петорна СМЕ, но само в частта им относно механизма на причиняване на уврежданията на пострадалите, но не и относно констатиранияте травматични увреждания (стр. 69 от решението). Обсъждането и изводите на тази експертиза са били предмет на детайлно и задълбочено експертно изследване в КСМЕ, чиято яснота и обоснованост не поражда съмнение.

III. Ключово значение по делото е придадено на показанията на свид. С. и поради това обяснимо те са обект на сериозно обсъждане и възражения в касационната жалба на подсъдимия К.. Твърди се, че съдът не е имал основание да кредитира за достоверност тези показания и да постави тяхното съдържание в основата на изводите си за обстоятелствата, представляващи съдържанието на главния факт на процеса, вкл. и за авторството на деянието.

По принцип, тези възражения следва да бъдат преценени като неоснователни. Показанията на свидетеля са третираны от съда като доказателствено средство и са възпроизвели доказателствения факт на извънпроцесуалното изявление на подсъдимия за съпричастност към деянието, предмет на делото. Този факт (на признанието) е производно доказателство с оглед източника на сведения за факта и е включен в процеса не само за разкриване на първични доказателства, но и за тяхната проверка. Съдът подробно е обсъдил показанията на свид. С., отчитайки „изключителното значение“ на същите (стр. 43 и сл. от решението). Обяснимо е да се търси източник на преки доказателствени факти при липсата на първични доказателства за тях, но именно заради естеството им от доказателствена гледна точка обаче, тези показания се нуждаят от доста по-прецизна проверка от извършената от съдилищата, с оглед отстраняване на всяко налично съмнение или поне свеждането му до минимум.

1. Фактът на познанството между свид. С. и подсъдимия К. и на съвместното им пребиваване във II отряд на Софийския централен затвор през 2007 година е безспорно установен по делото (справка на л. 393 от съдебното дело). Не подлежи на съмнение също така, че значимата за настоящето производство е втората им среща в сградата на Националната следствена служба (НСС), ет. 3, килия 3, през периода от 27. 02. 2009 година (денят, в който на подсъдимия за първи път са повдигнати обвиненията по делото) до 13. 03. с. г. (справка на л. 86, т. 13 от ДП).

2. Изводите на съда обаче за изградени веднага между тях взаимоотношения на близост и доверие (стр. 45 от решението), не само че не са безспорни, но ВКС намира същите за лишени от сериозна доказателствена опора. В тази насока някои от установените по делото обстоятелства са останали извън вниманието на съда или са неправилно оценени.

Така например, надценен е фактът на предишното им познанство и естеството му, което може да бъде определено като бегло и повърхностно. Не е отчетено в необходимата степен това, че първата им среща е твърде отдалечена по време (преди две години), че е била краткотрайна (от 19. 10. 2007 година до 20. 11. с. г.) и в условията на изтърпяване на наказание лишаване от свобода и от двамата, което предполага само по себе си предпазливост и дистанцираност в отношенията. Напълно са игнорирани данните по делото за характеровите особености и психологични нагласи на подсъдимия К., които са обект на изследване и заключение на Съдебно-психиатричната и психологична експертиза (СППЕ, т. 11, л. 21 и сл. от ДП, експерти В., М. и Ц.). Експертните констатации не са оспорени от страните по делото и определят подсъдимия К. поначало като „...дистантен, прикрит и прагматичен ... затворен и емоционално неустойчив ... недоверчив и трудно установява близък контакт...“. Не е съобразено и обсъдено и обстоятелството, че ситуацията през 2007 година (когато е изтърпявал наказание лишаване от свобода по влязла в законна сила присъда за грабеж) и настоящето му пребиваване в ареста на НСС с обвинения за възможно най-тежките престъпления, са коренно различни за подсъдимия – дори и тогава да е споделил със свид. С. обстоятелства във връзка с престъплението и осъжданията си, то това е била публично известна вече информация, за която е имал и влезли в законна сила присъди.

3. Както вече бе посочено, съвместното пребиваване на подсъдимия К. и свид. С. в обща килия в сградата на НСС е било за сравнително кратък период от време (около две седмици). При довеждането им там двамата са изтърпявали наказания лишаване от свобода в различни затвори. Със С. са проведени три разпита по ДП № 818/1997 година на ОП – [населено място] – на 05, 09 и 11. 03. 2009 година (копия на л. 403-410, т. II от съдебното дело). На 17. 03. 2009 година, след преместването на С. в Софийския затвор, е изготвена докладна записка (т. 6, л. 105) от водещия разпитите следовател от НСС за съобщеното му от С. по повод разследването по делото „Б.“ и довереното му от подсъдимия К..

По същото време, по отношение на подсъдимия са приложени по надлежния ред специални разузнавателни средства, при използване на оперативен способ „подслушване“ (папка № 7 от веществените доказателствени средства (ВДС), изготвени при използване на специални разузнавателни средства (СРС). Мястото е НСС, а началото на използването им е 02. 02. 2009 година. За отразяване на резултата от използването е изготвено вещественно доказателствено средство – звукозапис, чието съдържание е прехвърлено и на хартиен носител. На датите 06 и 08. 03. 2009 година са проведени и записани два разговора на подсъдимия със свид. С., за което може да се направи извод от обръщенията в хода на разговорите и тяхното съдържание. Поради това, не може да се сподели твърдението на защитата на подсъдимия, че в използваните СРС няма разговори на подсъдимия със С.. Съдържанието на тези два разговора обаче не е било предмет на анализ и оценка от страна на съда. Ако съдът беше направил това, изводите му за наличието (или липсата) на особена конфиденциалност и доверителност във взаимоотношенията на подсъдимия и свидетеля, биха били значително по-убедителни. В тази насока несъмнено би допринесло и обсъждането на съдържанието на тези разговори съобразно останалите ВДС, получени в резултат на използване на СРС – разговори от 26. 01. 2009 година (папка № 6 от ВДС), от 08. 02. 2009 година (папка № 7). Такъв анализ би позволил на съда изводи за съществуваща поначало нагласа на подсъдимия К. да споделя информация по повод случая със сестрите Б. и повдигнатите му впоследствие, на 27. 02. 2009 година, обвинения за този случай. Анализът вероятно би позволил на съда да констатира също така, че доверителното отношение на подсъдимия към събеседниците в посочените разговори е значително по-силно изразено, отколкото това в разговорите му със свид. С.. На практика, последните съдържат основно негативната оценка на двамата към поведението на свидетелите Б., В. и Д..

Тези обстоятелства обаче, както и съдържанието на изготвените ВДС, получени при използване на СРС, като цяло са останали извън вниманието на съда и не са били предмет на обсъждане и анализ. Този пропуск на съда е лишил изводите му за достоверност на показанията на свид. С. от тази категоричност и убедителност, каквато несъмнено е дължима на доказателствен източник с толкова съществено значение за процеса.

4. Следва да се отбележи, че липсата на преки доказателства в процеси за убийство, когато и обвиненото лице се ползва от правото си да не дава обяснения по обвинението (чл. 115, ал. 4 от НПК), не е изключение в наказателната практика. Това обяснява „изключителното значение“, придадено на показанията на свид. С., както и усилията същите да бъдат проверени за достоверност чрез допустимите от процесуалния закон способи. В случая, съдът е потърсил и намерил потвърждение на съобщеното от свид. С. (стр. 43-53 от решението) в заключенията на СМЕ: № 14/2006 година, № 15/2006 година, № 29/2006 година, № 296/2006 година, анализ на Службата по съдебна наука във Великобритания (л. 121, т. 1 от ДП), Комисионната СМЕ (л. 3, т. 10 от ДП, стр. 46-50 от решението). Или иначе казано, съдът е намерил потвърждение на съобщеното от свидетеля в обективните находки по телата на жертвите, които вече са били известни и обект на експертно изследване по делото и така е формирал крайната си оценка за достоверност на тези показания. Единственият неизвестен факт, към момента на намесване на свид. С. по делото, това е скачането на Р. Б. от движещ се автомобил, като възможен механизъм за инициално причиняване на нейните тежки травматични увреждания. За първи път такъв възможен механизъм е коментиран от т. нар. Комисионна СМЕ, назначена с постановление от 15. 06. 2009 година (л. 1, т. 10 от ДП), т. е. значително след съвместното пребиваване на подсъдимия и свидетеля в обща килия в сградата на НСС. Този механизъм на увреждане е коментиран от експертите именно като възможен, но не и категоричен (л. 12 от експертното изследване), при това като реплика на предоставени „свидетелски показания“. В раздела от експертната „Данни по делото“, в точка 13 (л. 9), като източник на данни е посочен и „...протокол от разпит на свидетеля В. Г. С. от 24. 09. 2009 година...“. Протокол от такъв разпит обаче, извършен от разследващите и по реда на НПК, не се намери по делото, а е известно, че експертите не извършват процесуално-следствени действия. При това положение не става ясно протоколът от какво следствено действие е предоставен на експертите и не е предоставен на съда, за да може той да го оцени по действителното му съдържание и съобразно останалите доказателства по делото. Саморъчните обяснения на В. С. от 23. 04. 2009 година (т. 6, л. 107 от ДП) не представляват надлежен доказателствен източник, а извън това липсва и позоваване на тях. Всъщност, първият надлежен разпит на свид. С. по повод контактите му с подсъдимия в сградата на НСС, е проведен на 23. 11. 2010 година пред съдия, т. е. повече от година и половина след събитията и много след извършване на Комисионната СМЕ (до 30. 09. 2009 година според постановлението за назначаването ѝ). Въпреки това, експертите са коментирали такъв механизъм на причиняване на уврежданията на Р. Б., като не са го изключили като възможен. Това обстоятелство е залегнало и като част от фактологията на обвинението, изпълваща елементите на фактическия състав, като по идентичен начин е възприето и включено във фактологията по делото и от съда. Тези събития съдът е проследил като хронология (стр. 50-51 от

решението), но не е направил какъвто и да било извод, освен да ги отрази като поредно потвърждение на показанията на свид. С.. Изцяло извън вниманието му е останала липсата на въпросния разпит на свид. С., на който се позовава експертното изследване.

5. Няма как да се отмине фактът, че съдържанието на извънпроцесуалните признания на подсъдимия К. е обсъдено и кредитирано за достоверност само в една негова част – относно действията на подсъдимия, но не и относно съпричастността на други лица (напр. оставянето на Х. в офис или апартамент на свид. Л.), макар свид. С. нееднократно и категорично да заявява това обстоятелство като съобщено му от подсъдимия. Оценката за достоверност на гласни доказателствени източници по принцип не изключва подобен подход, но само ако съответният орган на процеса е изложил убедителни съображения за това, основани на задълбочен анализ на показанията съобразно останалата доказателствена съвкупност и по правилата на формалната логика. В конкретния случай обаче такава обсъждане липсва, вкл. и във връзка с резултатите от приложените ВДС, изготвени при използване на СРС, но не само тези в папка № 6, л. 14 (единствени посочени в анализа на с. 105 от решението) – проведена „беседа“ на разследващите с подсъдимия К., а най-вече тези от разговорите между подсъдимия и св. С., защото те именно са релевантни за преценката за достоверност на депозираните от него показания. Впрочем, във връзка с т. нар. „беседа“ и нейната доказателствената стойност ВКС намира за необходимо да отбележи, че независимо от начина, по който е наречена и включена в доказателствената съвкупност по делото, по същността си тази беседа не е нищо друго, освен предварително снети обяснения от задържано лице, по отношение на което има данни да е извършило престъпление, с цел получаване на информация, която да послужи за разработване на следствени версии. Лицата, провели беседата, не са разследващи органи по смисъла на НПК, а са полицейски служители и участници в екипа, който работи по случая. Поради това те нямат никакво процесуално качество в досъдебната фаза на процеса, а проведените от тях разговори с подсъдимия не са доказателствено средство и надлежен източник на правно-релевантни факти. Затова и не е съществувала процесуална пречка за разпита им в качеството на свидетели, както е сторено по делото. Депозираните от тях показания могат да бъдат ценени и поставени в основата на съдебния акт, доколкото направената оценка сочи на тяхната достоверност, като евентуалната им заинтересованост от разкриване на престъплението подлежи на отчитане и внимателна преценка в рамките на осъществяваната от съда дейност по проверка и оценка на доказателствените източници по делото, наред с всички останали такива.

6. От съществено значение е констатацията, която ВКС прави и която е очевидна и несъмнена, че частта от показанията на свид. С., обсъдена и кредитирана като достоверна, не съдържа детайли за самите деяния, каквито детайли са приети за установени от съда. Така например, фактът на упражненото по отношение на Р. Б. първоначално насилие се свързва с разкъсан чорапогащник, намерен при повторния оглед на местността „Грамадите“. Прието е от съда, че насилието е упражнено след първоначално доброволно сваляне на останалите дрехи и доброволен сексуален контакт. Няма данни по делото за подобен извод, както няма и данни, установяващи по несъмнен начин принадлежността на тази вещ, намерена доста далече от тялото на жертвата и несъдържаща никакви обективни следи от нея (СМЕ на веществени доказателства № 22/2006 година - л. 94, т. 4 от ДП), както и основания за извод да е разкъсана по описаните повод и време. А и тази вещ е неразпознаваема поради липсата на индивидуални характеристики, за разлика от дрехите на жертвите, които са разпознати от тяхната майка (т. 2, л. 13 от ДП). Пресъздадените от свид. С. признания на подсъдимия точно в частта им за извършените от него действия на насилие над двете жертви и тяхната последователност, са общи и лишени от конкретика и такава няма как да бъде създадена, защото не следва и от обективните находки по делото. Поредицата от пропуски в първите дни на разследването, веднага след намиране на телата на жертвите (при огледа на местопроизшествието, при огледа на телата, при измерване и снемане на всички данни, които могат да дадат указания за механизма и давността на настъпване на смъртта, за съпричастните лица и пр.), несъмнено лишават делото от възможност за категорично установяване в детайли на всички факти и обстоятелства, довели до престъпния резултат. Отделените материали на разследването по отношение на неустановено лице за пострадалата Х. Б. също допринасят за това. Точно по тази причина достъпните доказателствени източници се нуждаят от задълбочена и детайлна проверка чрез всички възможни маркери за тяхната обективност и достоверност.

7. Освен обективните находки, за които стана дума по-горе, други потвърждаващи данни за съобщеното от свид. С. по делото липсват. Известно е, че експертизата не е доказателство или доказателствено средство, защото не е факт от обективната действителност и не възпроизвежда непосредствено възприети факти от значение за процеса, а представлява система от действия, основани на специални знания, които действия се базират на вече известни и несъмнено установени факти. Макар в част от случаите експертното заключение да извежда нови факти на базата на изследване на вече известни такива, то никога не

възпроизвежда непосредствено възприети факти така, както би ги възприел всеки, дори и без специални знания в дадената област. Затова като цяло, използваният от съда подход за оценка е неприемлив, защото е основан на обсъждане и потвърждаване на съобщени от св. С. обстоятелства чрез експертни изследвания и заключения, а те от своя страна се основават на негови свидетелски показания (КСМЕ), при това липсващи по делото (разпит на свид. С. от 24. 09. 2009 година).

8. Превратно е оценено от съда съобщеното от С. за „покрития“ телефон на подсъдимия след деянието (стр. 87 от решението), най-вероятно защото не е обсъдено съобразно другите данни по делото за това обстоятелство. Телефонът на подсъдимия е бил активен до м. юни 2006 година и това е несъмнено установено. Няма значение кога е проведен разговорът за този факт, а кога той се е случил, а според св. С. това е било веднага след деянието, което противоречи на съдържанието на писмено доказателство по делото (писмо от „Глобул“ в т. 21 от ДП).

9. В съдебно заседание на 27. 05. 2011 година пред първоинстанционния съд, защитата на подсъдимия К. е направила доказателствено искане за прилагане на гражданско дело на Варненския окръжен съд, водено по ЗОДВПГ и посочено като гр. д. № 2044/2009 година по описа на този съд, както и разпит на ищеца по него. Твърди се от защитата, че по делото е приложена прокурорска преписка на ОСС – [населено място], по която свид. С. е свидетелствал по аналогичен начин в идентична ситуация и това би било доказателство от категорията на „контролните“ и би дало допълнителна възможност на съда при оценката му за добросъвестност на свидетеля и достоверност на неговите показания (л. 632, т. II от съдебното дело). С определение от същата дата съдът е отказал допускане на исканото доказателство като неотнормимо към предмета на доказване по настоящето дело.

В съдебно заседание на 20. 10. 2011 година пред въззивния съд (л. 131 от въззивното дело), защитата е подновила доказателственото си искане, посочвайки верен, според нея, номер на гражданското дело, установен след извършена лична проверка във Варненския окръжен съд. С определение от същата дата съдът е оставил искането без уважение (л. 137 от въззивното дело), при идентични съображения като тези на първоинстанционния съд. Допълнително е отразено обстоятелството, че по искане на Апелативна прокуратура – [населено място], по делото са изпратени и приложени съдебни актове и прокурорски постановления (л. 94-125 от въззивното дело). Те обаче касаят други граждански и досъдебни производства и са очевидно неотнормими по настоящето дело. По посоченото в последното доказателствено искане гражданско дело, с твърдение за неговата коректност и правилност, исканата проверка е отказана.

Настоящият съдебен състав намира, че формалният отказ на доказателственото искане е лишил съда от възможност да ползва още един допълнителен маркер при проверката на доказателствен източник от „изключително значение“, както самият съд определя показанията на свид. С.. Изложените от съда в тази насока съображения (стр. 88 от решението) не биха могли да бъдат споделени. В случая не става въпрос за оценка на съдържанието на евентуално депозираните от свидетеля показания в друго производство, а за изясняване на факта на свидетелстване в идентична ситуация и може би при идентична мотивация. При несъмнената доказателствена оскъдност по делото и при твърде голямото значение, което е придадено на показанията на свид. С. в процеса, всяка индиция за характера на тези показания и мотивацията на свидетеля за депозирането им, би следвало да бъде ползвана, колкото и индиректно да касае предмета на доказване в настоящето производство, защото би била част от проверката на доказателствените източници в него.

10. Касационният състав намира за особено съществено указание при оценката за достоверност на показанията на свид. С. група обстоятелства, за които има данни по делото, но които са останали извън вниманието и проверката на съда. Става въпрос за съобщеното от свидетеля, че „... голямата сестра не издържала на напъна. При сексуалния контакт изпитала болка и то понеже имал атрибути ...“. Така се стигнало до скачането ѝ от колата в движение. Това не е обсъждано от съда, тъй като се съдържа в саморъчно написаните показания на С. (л. 107, т. 6 от ДП), които очевидно не са надлежен доказателствен източник и тяхното съдържание няма как да бъде ценено, освен като указание за насока на проверка и разследване. Същите обстоятелства обаче, макар и по-пестеливо съобщени, се съдържат и в разпита на свидетеля пред първоинстанционния съд (вж. протокол от съдебно заседание от 09. 02. 2011 година, стр. 260, т. II от съдебното дело). Ако съдът беше изследвал и обсъдил съобщеното от свид. С. в тази му част, щеше да установи, че идентични данни за особено състояние и реакции на Р. при опити за сексуален контакт, се съдържат и в показанията на свид. П., неин приятел, както и че е споменато от медиците-експерти като медицинско състояние „вагинизъм“.

11. По делото са останали неясни и затова пораждащи съмнение, обстоятелствата във връзка с първоначалното съобщаване от страна на свид. С. за довереното му от подсъдимия, за процедурата по изготвяне на саморъчните му обяснения от 23. 04. 2009 година, след като е напуснал НСС още на 13. 03. с. г., а разпитът му в качеството на свидетел е проведен чак на 23. 11. 2010 година. По принцип, тези обстоятелства биха могли да бъдат преценени като технически подробности и детайли и това би било вярно, но не и в процес, практически лишен от преки доказателства за изключително тежки като резултат престъпления. При необходимост и преценка на съда, би могъл да бъде разпитан като свидетел следователят Н., приел пръв съобщението на свидетеля С. за довереното му от подсъдимия и контактувал с него по време на престоя му в НСС.

12. И не на последно място, извън оценката и анализа на съда са останали обясненията на подсъдимия К. по фактите от делото, които обяснения той е пожелал да даде единствено във връзка с показанията на свид. С. (с. з. от 09. 02. 2011 година, протокол на л. 262, т. I от съдебното дело). В същото съдебно заседание е проведена и очна ставка между подсъдимия и свидетеля. При отчитане на особения характер на обясненията на подсъдимия по принцип, съдът би следвало да провери и оцени съобщеното от него, съобразно другите данни по делото. В обясненията си подсъдимият съобщава за „странни въпроси“, задавани му от свидетеля, за провеждане на разговорите в килията с нормален тон, а не „на ухо“, както твърди свидетелят, за акцент в проведените разговори върху необходимостта от изграждане на алиби и свързаните с това поведение и показания на свидетелите В., Б., Д., за липсата на особена доверителност и близост във взаимоотношенията им. Данни в потвърждение на казаното от подсъдимия могат да бъдат констатирани при внимателен прочит на съдържанието на ВДС, получени при използване на СРС (папка № 7 от ВДС), но то не е било предмет на обсъждане и анализ от страна на предходните съдебни инстанции.

IV. От особено значение по делото са обстоятелствата, свързани с присъствие на подсъдимия К. в дома на свидетелите В., Б., Д. през инкриминираната нощ и последвалите действия за изграждане на алиби и неговото опровергаване впоследствие. Несъмнено е, че показанията на тримата свидетели са изключително непоследователни и вътрешно и помежду си противоречиви. След първоначалните им писмени обяснения от 09. 02. 2006 година (т. 13 от ДП), които не са надлежен доказателствен източник, следващите им разпити са проведени през м. януари 2009 година, вкл. и пред съдия (т. 5 от ДП). Въззивният съд е възприел изцяло съображенията на първоинстанционния съд относно проверката и оценката за достоверност на тези показания, вкл. и относно констатираните противоречия по реда на чл. 281 от НПК (стр. 80 и сл. от решението), като е изложил и свои съображения по съдържанието, противоречията и кредитирането на точно посочени показания и отхвърляне на други. Макар и лаконичен, този анализ може да бъде споделен, доколкото е съобразен и с други доказателствени източници, като показанията на свид. П. и свид. Т.. Не намира опора в данните по делото твърдението в касационната жалба, че съдът е игнорирал показанията на свид. С.. В отговор на идентично възражение във въззивната жалба, съдът е анализирал показанията на свидетеля (стр. 82-83 от решението) и ги е оценил по действителното им съдържание. Освен това, тези показания са последователни и безпротиворечиви и няма причини да не бъдат кредитирани, което съдът е и сторил.

Обсъдени и оценени в тяхната съвкупност, посочените гласни доказателствени източници дават основание за направените от съда фактически изводи относно посещенията на подсъдимия К. в дома на Б., Д. и В. по принцип и за инкриминирания период от време, за визитата на подсъдимия и свидетелите Л., Т. и С. на 09. 02. 2006 година и съдържанието на проведения разговор, за дадената на свид. Б. парична сума след депозираните обяснения пред разследващите органи през м. февруари 2006 година, за последвалия опит на свид. Б. да получи пари от свид. Л. и т. н.

Касационната инстанция не съзира игнориране или превратност при оценката на тази група доказателствени източници, защото дейността на съда не само е отстранила вътрешните противоречия в тях, но ги е оценила и съобразно други доказателства по делото, като напр. съобщеното от свид. Ч. за престоя и отпътуването на подсъдимия от [населено място], заявената нееднократно от самия подсъдим във ВДС липса на спомен за инкриминираната нощ, данните от ВДС, проведени по отношение на В. и на Б.. Така че, съдът не е имал основание да откаже ползването на показанията на тези свидетели при формиране на изводите си по фактите, включени в предмета на доказване по делото.

В заключение, по отношение дейността на съда по проверка и оценка на ключовите доказателствени източници по делото, би могло да се обобща следното:

Подходът за проверка на основните групи доказателствени източници по делото е неприемлив от гледна точка на доказателственото наказателно право и правилата на формалната логика. Доказателствената дейност на съда е структурирана преимуществено около проверката за достоверност на показанията на свид. С., което е изместило предназначението и същността на доказателствения анализ. Не е проблем, че в основата на изводите на съда по фактите е поставено производно доказателство, каквото е съобщеното от свид. С. за довереното му от подсъдимия К.. Неговите показания обаче са само едно от многото доказателства по делото и структурирането на цялата доказателствена дейност около проверката на тяхната достоверност, е довело до посочените по-горе слабости на тази дейност и до липсата на убедителност на съдебния акт. Анализът на съдържанието на експертните изследвания и заключения е недостатъчно задълбочен, защото е правен инцидентно и в рамките на обсъждането на показанията на свид. С., в търсене на данни от тези изследвания за потвърждаване на съобщеното от него. По този начин експертизите, които поначало се основават на установени по делото факти, позволяващи им научни изводи за неизвестни факти и обстоятелства, при обсъждането им всъщност са ползвани за установяване достоверността на обстоятелства, неустановени по друг начин по делото, освен от самите тези експертизи (Особено показателна илюстрация на тази констатация е обсъденото по-горе в р. II, т. 7).

V. Направените пропуски в процеса на събиране на доказателства и разследването на обстоятелствата по делото, в преобладаващата си част вече не биха могли да бъдат отстранени. ВКС указва възможните допълнителни процесуални действия, които следва да бъдат извършени с цел отстраняване на съмнения и неясноти, лишавачи изводите на съда за главния факт на процеса от убедителност и категоричност.

Освен това, касационната инстанция констатира, че по делото липсват данни за извършена проверка на важни обстоятелства относно действията на подсъдимия К. през инкриминираната нощ. В т. 21 от досъдебното производство са приложени значителни по обем разпечатки на телефонни разговори от инкриминираната вечер и деня след нея, но не са приложени резултати от евентуално извършени проверки по тях. Фактът на проведените от подсъдимия К. разговори в този период е споменат в рамките на доказателствения анализ на съда (стр. 87 от решението), но само като време на провеждане на разговорите, защото други данни по делото липсват. От разпечатката, приложена на л. 133 в т. 21 от ДП се установява, че последните проведени разговори от телефона на подсъдимия К. в инкриминираната вечер на 27. 01. 2006 година са в 21. 23 ч. и в 21. 27 ч. с един и същи абонат, който не е установен по делото или поне не са приложени данни да е извършвана такава проверка. По същия начин не е ясно и с кого е разговарял подсъдимият сутринта на следващия ден в 09. 45 ч., къде в града (или извън него) се намират клетките, от които са провеждани тези разговори и т. н. Всеки детайл за случилото се през това денонощие и след него би могъл да допринесе за изясняване на едно или друго обстоятелство и оттам – за установяване по категоричен и несъмнен начин на обективната истина по делото. Дори и да се окаже, че една такава проверка не съдържа значима за делото информация, тя следва да бъде извършена, за да се отстранят всякакви съмнения за непълно или едностранчиво разследване по делото.

Така направените от касационната инстанция констатации дават основание за извод за допуснати от съда нарушения на правилата за проверка и оценка на доказателствата по делото, които нарушения са съществени, защото са ограничили правата на страните в процеса и са възпрепятствали правилното приложение на закона, защото е известно, че въпросите за вината и отговорността са такива по установяване на фактите (по доказването), а не само по приложението на материалния закон (по правната квалификация). При новото разглеждане на делото съдът следва да отстрани (или поне да сведе до минимум) наличните и описани подробно съмнения относно обстоятелствата, представляващи съдържанието на главния факт на процеса. Предвид отдалечеността във времето на инкриминираното деяние, тази дейност, както беше указана, е сведена до рамките на възможното:

отстраняване по експертен път на различията в целия комплекс от Д.-изследвания (р. I), вкл. и относно констатациите, останали извън вниманието на съда и посочени по-горе;

проверка чрез указаните способности и анализ на показанията на свид. С. (р. III); проверка на местонахождението и разговорите на подсъдимия К. в инкриминираната вечер и на следващия ден (р. V); цялостен анализ на основните групи доказателства сами за себе си и съобразно относимите други доказателствени източници.

Едва след направени надлежни и обосновани изводи по фактите, следва да се прецени и приложимият материален закон.

Поради това, атакуваният съдебен акт следва да бъде отменен и делото върнато на въззивния съд за ново разглеждане от друг състав на съда, при което да се съобразят направените по делото и изложени по-горе констатации и да се проверят събраните по делото доказателства с посочените доказателствени средства.

С оглед изложеното и на основание чл. 354, ал. 3, т. 2 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 165 от 23 ноември 2011 година на Пловдивския апелативен съд, по внохд № 368/2011 година по описа на този съд, с което е потвърдена изцяло присъда № 22 от 10 юни 2011 година на Пазарджишкия окръжен съд, постановена по нохд № 11/2011 година по описа на този съд.

ВРЪЩА делото на същия съд за ново разглеждане от друг състав, от стадия на съдебното заседание.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: [подпис]

ЧЛЕНОВЕ: [подпис]

[подпис]